

11-11-2019

THE PROBLEM OF MODERN WOMAN IN THE NOVEL “MING BIR KIYOFA”

Nurmukhammad Nematillayevich Azizov
Andijan State University Teacher

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Azizov, Nurmukhammad Nematillayevich (2019) "THE PROBLEM OF MODERN WOMAN IN THE NOVEL “MING BIR KIYOFA”," *Scientific Bulletin of Namangan State University*. Vol. 1 : Iss. 11 , Article 27.
Available at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss11/27>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact sh.erkinov@edu.uz.

THE PROBLEM OF MODERN WOMAN IN THE NOVEL “MING BIR KIYOFA”

Cover Page Footnote

???????

Erratum

???????

ISSN:2181-0427

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2019 йил 11 сон

“МИНГ БИР ҚИЁФА” РОМАНИДА ЗАМОНАВИЙ АЁЛ МУАММОСИ.

Азизов Нурмухаммад Неъматиллаевич

Андижон давлат университети

Ўқитувчи

Аннотация: Мақолада аёл образи, унинг руҳиятидаги эврилишлар, миллий ўзликни йўқотиш жараёни Омон Мухторнинг “Минг бир қиёфа” романи мисолида ёритилган.

Калит сўзлар: ижтимоий шахс, роман, композиция, персонаж, параллел вақт.

ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОЙ ЖЕНЩИНЫ В РОМАНЕ “МИНГ БИР КИЁФА”

Азизов Нурмухаммад Неъматиллаевич

Андижонского Государственного Университета

Предлодователь

Аннотация: В статье образ женщины, эволюция её психики, процессе самоуничтожения иллюстрируется романом Омана Мухтора “Минг бир киефа”.

Ключевы слова: Социальный человек, роман, композиция, персонаж, параллельное время.

THE PROBLEM OF MODERN WOMAN IN THE NOVEL “MING BIR KIYOFA”

Azizov Nurmukhammad Nematillayevich

Andijan State University

Teacher

Abstract: In the article, the image of woman, the evolution of her psyche, the process of self-destruction is illustrated by Oman Mukhtar's novel “Ming bir kiyofa”.

Key words: Social person, novel, composition, personality, parallel time.

XX аср ўзбек адабиётида яратилган аёл персонажларининг тадрижий ўзгариб боришини давр эврилишлари, кишилар руҳиятидаги ўзгаришлар, аёл шахсига муносабатнинг шарқона қарашлардан чекиниб, ҳукмрон мафкура сиёсатига мослашуви, шунингдек, адабий авлоднинг янгиланиши билан изоҳлаш мумкин.

Жадид драмаларида ижтимоий фаолликка интилган, маърифатсизлик туфайли саодатга эриша олмаган аёллар образи яратилган бўлса, Қодирийнинг Кумуши, Чўлпоннинг Зебиси характерида ижтимоий фаолликка интилиш эмас, соддалик, итоаткорлик кузатилади.

“Ўткан кунлар” романида Кумуш Қутидор ва Отабекни қутқариш воқеасидан ташқари ҳеч бир жойда ижтимоий фаоллик кўрсатмайди. Қадим шарқ аёллари сингари “ҳарам ичида” оддий турмуш ташвишларига андармон иффатли, итоаткор аёл. Ижтимоий муҳит таъсиридан чиқа олмаслик, ота амрига бўйсуниб Зеби образи фожеасининг ҳам бош сабабидир. “Меҳробдан чаён” қаҳрамони Раънода эса эркакларга хос жасорат, ижтимоий фаоллик (отинбибилик қилиши), жамият меъёрларига исён (хон ва отасига қарши чиқиш) кўзга ташланади.

1927-йилги “хужум” ҳаракати, колхозлаштириш сиёсати, рус босқинининг халқимиз кундалик ҳаётига таъсири натижасида жамиятда ижтимоий фаол аёл қатлами шаклланишига замин яратилди. Натижада бадиий адабиётга меҳнатқаш, комсомол, вазифа жиҳатидан эркалар билан тенглаша олган иродали аёллар образи кириб келди. Саида, Мунисхон, Гулчеҳра, Ҳафиза каби образлар яратилдики, улар ташаббускорлиги, ижтимоий фаоллиги билан юқоридаги образлардан ажралиб туради.

XX асрнинг сўнги чорагига келиб, аёл шахсига муносабат тубдан ўзгарди ва бу бевосита бадиий адабиётда ўз аксини топди. Совет давридаги аёллар образида сунъийлик, реал воқелиқдан йироқлик, намуна учун яратилганлик кўзга ташланади. Айни хусусиятлар туфайли бу образларни кейинги авлод вакиллари қабул қила олмади. Адабиётда ижтимоий фаол аёл шахсига танқидий нуқтайи назардан қараш, уларнинг фаолиятидаги камчиликларни тасвирлаш ҳоллари кузатилди. Жумладан, Омон Мухторнинг “Минг бир қиёфа” романидаги Гулҳумор образи ижтимоий фаол, карера учун аёллик хусусиятларини бой берган, ўз даври сиёсатига кўр-кўрона эргашган аёл тарзида гавдалантирилди.

Гулҳумор романидаги иккинчи ҳикоят қаҳрамони. Роман уч мустақил – бири-бирига боғлиқ эмасдай туюлган ҳикоятлардан таркиб топса-да, зукко ўқувчигина ҳикоятлардаги шаклий ва мазмуний алоқадорликни англай олади. Айнан Гулҳумор образи биринчи ва иккинчи ҳикоятларни боғлашда муҳим бадиий-эстетик функция бажаради. Унинг Абдулла Ҳакимга тегишли шеър дафтарни Садиржонга келтириб бериши биринчи ҳикоятда яқун топгандай туюлган воқеаларни иккинчи ҳикоятдаги давомийлигини таъминлайди. Абдулла Ҳаким ва Гулҳумор тақдирининг ўхшаш жиҳати шундаки, Абдулла Ҳаким тақдир синовига кўниб, онгли равишда ўзликни, асл қиёфасини йўқоца, Гулҳумор ўзи англамай, аммо ички хоҳиш туфайли қиёфасизликка юз тутади. Адиб ўзликни йўқотиш, минг бир қиёфага кириб турланиш жараёнини икки қаҳрамон воситасида тадрижий ва ҳаётий тасвирлайди.

Ҳиссиётларга ишонувчанлик, итоаткорлик, тутқунлик, хокисорлик Шарқ аёли учун хос бўлиб, жамиятда ҳукм сураётган сиёсат, карера масалаларига тўқнаш келганда аёл киши севги томонда туриб, қалб амрига қулоқ солган ва ҳислари, оиласи учун курашган. Унинг учун ҳаёт мазмуни вафо, садоқат, эркак шахсига итоат бўлиб, давлат, сиёсат, ижтимоий зиддиятлар унга билвосита алоқадорликда, тасвирланган. Гулҳуморда эса бу ҳол аксинча, ўзи ишонган тузумга садоқати, худбинлик, карерасини шакллантиришга интилиш кучли.

Романга Гулҳумор ақлли, содда, самимий икки ўт орасида қолган, қайси йўлнинг тўғрилигини мушоҳада қилишга ожиз қиз сифатида кириб келади. Муаллиф Гулҳуморни ўқувчига таништирар экан, унинг кўзлари мунгли, аммо чақноқлигига урғу беради. Гулҳуморнинг ёшлик давридаги қийинчиликлар, ота- она ва бобоси ўртасидаги зиддиятлар таъсири – кўзларини мунгли қилган бўлса, чақноқлиги барча инсонлар каби ҳаётга муҳаббат, тўғри йўлни топишга интилиш натижаси. Унинг ота-онаси ва бобоси яхшилик ва ёмонлик палласининг икки томони: ота-она комунистик партия рамзи, шу билан бирга унга кўр-кўрона ишонган, атрофдаги воқеаларни ҳис қилиш ва идрок этишдан маҳрум персонажлар.

Бобоси эски зиёли, яхшилик соғинувчи, аммо ўзини ҳимоя қилишда ожиз. Икки ўртадаги конфликт қаҳрамонлараро, у эса муҳит конфликтини вужудга келтирган. Бобонинг китоблари Гулҳуморнинг онаси томонидан ёқиб юборилиши зиддият чўққиси, ечимда эса икки томон ҳам мағлубиятга юз тутуди (бири ҳалок бўлди, иккинчиси зоҳиран ва ботинан кўр, қар бўлди). Гулҳумор ана шу зиддиятлар ичида вояга етган авлод. У ҳар икки йўл – эзилган, бечораҳол “тарих” бўлиш, ёки ҳеч нарсани эшитмай, кўрмай шунчаки итоат этишда ҳам маъно кўрмайди, уларни рад этади. Унинг Садиржон олдига шифо сўраб бориши аслида ўзини, аёллик бахтини қутқариб қолишга ҳаракат.

“Садиржоннинг гапига жавобан ҳеч нарса демади. Маъқулламади. Ўтироз ҳам билдирмади. ... У бироз инжиб, озор чекканми инсонга ўхшарди. Шунинг баробарида, алланечук мағрур ва бепарво эди”. [2.84]. Бироз инжиб озор чекиши Садиржон билан тортишув сабаб, мағрурлик ва бепарволик ўзи ишлаётган Тарих ва Маданият ташкилотидаги тутум ва шароит (тарих ва маданиятни гуллантиш шиори остида қадимий обидалар – масжид ва мадрасаларни бузиш, минг йиллик кўркем – ҳовузларни кўмиб ташлаш, қабристонларни топташ, ота-боболардан қолган эски китобларни ёқиш) таъсири.

“...Бундай нарсалар бидъат, хурофот, эскилик сарқити дейишади. Шулар бўлмаса, халқ бахтли яшайди, ўтмишни қўйиб, келажакни ўйлаш керак дейишади” [2.84] Мазкур нутқдан Гулҳумор руҳиятига ташкилотдагилар таъсир ўтказётгани, унинг эса ҳамкасбларига бефарқлик билан эргашётганини англаш мумкин. Нутқнинг мен эмас, “улар дейишади” тарзида ифодаланиши Садиржонга бу ишларда даҳли йўқлигини таъкидлашга хизмат қилади. Асардаги “Гулҳумор уни ёқтиради, лекин ишни ундан кўпроқ яхши кўради” [2.84] жумласи муаллиф томонидан қаҳрамон олдига бир томонни танлагандагина ечими мавжуд бўлган муаммо – карера ёки севги шаклининг қўйилишидир. Бир йўлни танлаш зарурияти конфликтни янада кучайтиради. Қаҳрамон китоб ва чашма воситасида севги томонга қадам қўйгандек бўлсада, шифо топган чашмани кўмилиши ва бунга нисбатан бефарқлик, уни ота-онаси томон (ижтимоий муҳит)га яқинлаштиради. Чашма рамзий образ сифатида Гулҳуморнинг характеридаги ўзгаришларни, Садиржонни, тарих ва маданият ташкилоти қарашларини ва улар ўртасидаги конфликтни вужудга келтириш сабабларини бадиий тадқиқ этиш учун восита вазифасини бажаради. Композицион жиҳатдан эса чашма – маданият, ўзбек халқи қадрияти, шифо ва ўзликни сақлаб қолиш манбаи. Гулҳумор ва унинг типидagi одамлар ўзлари шифо топган маданиятни “кўмиб” ташлаганликлари учун ҳам ёвуз ва қиёфасиз.

Романда параллел тасвир–директор хонасида бўлган иккинчи суҳбат ва Садиржоннинг туши воситасида муаллиф бир томондан Гулҳумор руҳиятидаги эврилишлар сабабини келтирса, иккинчи томондан Садиржоннинг ушбу ҳолатда ожиз, ҳаракатлари самарасиз, фақат томошабин бўлиб қолганини кўрсатади.

Гулҳуморнинг қиёфасизлик ҳолатига тушаётгани нутқдаги ўзгаришлар орқали ифодаланади. Садиржон билан илк танишган кезларида содда, самимий қиз бўлган Гулҳумор нутқда аёлларга хос назокат, эркаланиш, вазиятдан айёрона

чиқиб кетиш холлари кузатилса, унинг Гулҳумор Хамраевнага айлана бориши нутқ қурилишидаги қисқа ва лўнда гапириш, мақсадини аниқ баён этиш билан кўзга ташланади.

“Эртадан қайтиб олдинги ўз ишингизга ўтасиз, Ботир ака,—деди у. Ўйин эмас йигитча гап! Менга ишонинг...лекин ҳозир сизнинг менга ёрдамнинг керак...”[2.117]. Жумладаги “йигитча гап” Гулҳуморнинг аёллик мақомидан чиқиб, буйруқ берувчи мақомига ўтганлигини, эркак шахсига тақлидни кўрсатади.

Қалб иккиланиши ҳикоят сўнгигача муаллиф томонидан “ушлаб” турилади. Ҳикоят сўнггида Садиржон қаршисида Гулҳуморнинг кўз ёш тўкиши қалбдаги туғён белгиси, бобоси томонидан сингдирилган ўзлик, севги нишони, аммо у бир лаҳзалик ҳодиса бўлиб, ўрнини тарих ва маъданият (кенг маънода тузум) етиштирган Гулҳумор Хамраевна эгаллайди. Аввалги директор нутқидаги паразит сўз—“билдийизми” сўзининг Гулҳумор нутқига кўчиши уни корчалонлар, Кабиров каби инсонлар қаторига қўшилганлигини далиллаш билан бирга аёллик хусусиятларини тамоман бой берганлигини кўрсатади.

Хулоса қилиб айтганда, Кабировнинг Гулҳуморни биринчи ўринбосар қилиб тайинлашидан мақсад—ўзига “қиз” қилиб олишдан иборат. Гулҳуморнинг директор мансабини эгаллаши эса аввалги директор Кабировни ўлдириш— жинойт орқали амалга ошмоқда. Мансабга олиб борган йўлнинг нотўғри эканлиги, бу йўлда соддалик, самимият, қатъиятнинг йўқ бўлиши Гулҳумор шахси учун фожеа. Аёл шахсининг том маънодаги бахти севги ва унинг ортидаги итоаткорлик, фидоийлик натижасида қўлга киритилиши Гулҳумор образи мисолида ҳаққоний ёритилган.

References:

1. Quronov D. Adabiy o'ylar.—T.: Akademnashr., 2016 y
2. Omon Muxtor. To'rt tomon qibla.—T.: SHarq., 2000 y
3. Karimov. H. O'zbek romanlarining taraqqiyot tamoyillari. – Toshkent: O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2008. – 124 b.
4. Normatov U. O'ziga xoslik sirlari. “Nasrimiz an'analari”. T., G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1980.
5. Nazarov. O'. Omon Muxtor romanlarida badiiy xronotop muammosi: avtoref. dis. ... f.f.f.d.—Qarshi, 2018. – B. 47.
6. Har kimning o'z zamin, o'z osmoni bor.../ O'zbekiston adabiyoti va san'ati.—1998. – 6 mart.

МУНДАРИЖА**ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ****01.00.00****ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ****PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES**

- 1 Асимптотическая минимаксность линейно-ядерных оценок функции распределения
Абдушукуров, А. А, Муминов А.Л..... 3
- 2 Trajectories of quadratic operators which map I_2 to itself
Juraev I.T..... 10
- 3 Maple tizimida parabolik turdagi xususiy hosilali differensial tenglama uchun aralash masalani to'rt usulida yechish
G.A.Nazarova, Z.O. Arziqulov..... 19
- 4 Краевая задача для уравнения четвертого порядка с сингулярным коэффициентом в прямоугольнике
Уринов А.К, Азизов М.С..... 26

КИМЁ ФАНЛАРИ**02.00.00****ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ****CHEMICAL SCIENCES**

- 5 Охытропис *Rosea* о'симлигининг Efir Moylari Tarkibi
Sulaymonov Sh, Abdullayev Sh, Qoraboyeva B..... 38
- 6 Уйғунлаштирилган ярим даврий усулда натрий карбоксиметилцеллюлоза олиш
Сайпиев Т.С, Абдуллаев А.М..... 42

БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ**03.00.00****БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ****BIOLOGICAL SCIENCES**

- 7 Фарғона водийсида тарқалган дўлана (*grataegus* L.) ўсимлигининг микромицетлари ва касалликлари
Абдуразақов А.А, Юсуфжон Ғ. Ш..... 50
- 8 Анатомическое строение ассимилирующих органов *eruca sativa* mill. (сем.brassicaceae) при интродукции в Сурхандарьинской области
Муқимов Б.Б..... 56
- 9 Энергетический потенциал гумуса сероземов
Юлдашев Г, Хайдаров. М..... 62
- 10 Регуляция влияние 6"-п-кумароилпрунина на энергетической функции митохондрий с ионами кальция
Мамажанов М 67
- 11 Ғўзанинг *El-Salvador* ёввойи шаклида морфобиологик ва қимматли хўжалик белгиларини назорат қилувчи номзод генларни аниқлаш
Комилов Д.Ж., Бахрутдинова Н.З., Орипова Б.Б. , Кушанов Ф.Н..... 72

ТЕХНИКА ФАНЛАРИ**05.00.00****ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ****TECHNICAL SCIENCES**

- 12 Robotni harakatini amalga oshiruvchi arduino platformasi
Abdullayeva Sh.I..... 79
- 13 Ахборот хавфсизлигига бўладиган таҳдидлар ва уларнинг таҳлили
Ғаниева Ш.Н, Азимжонов У.А., И.А. Қосимов..... 84

ТАРИХ ФАНЛАРИ**07.00.00****ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ****HISTORICAL SCIENCES**

- 14 Давлат–тарихий-маданий анъаналар ташувчиси сифатида
Жўраев А.Т..... 89

ФАЛСАФА ФАНЛАРИ**09.00.00****ФИЛОСОФИК ИЛМИ****PHILOSOPHICAL SCIENCES**

- 15 Ma'kurani tahlil etishning o'ziga xosligi
Mamatov O.V..... 95
- 16 Кечиримлилик: фалсафий-ирфоний таҳлил
Исақова З.Р..... 99
- 17 Инсон тақдирини англашдаги диний-фалсафий қарашлар ривожини
Мадримов Ж.Б..... 107
- 18 Сўфийлик таълимоти ривожини Азизиддин Насафий илмий меросининг ўрни
Маматов М.А..... 116
- 19 Жамиятимиз янги тараққиёт босқичида хотин-қизларнинг инновацион
(тадбиркорликка йўналтирилган) фаоллигини
Ғаниев Б.С..... 122
- 20 Huquqiy munosabatlarning ma'naviy jihatlari
Sultonov A.X 129
- 21 Таълим-тарбия – тараққиёт пойдевори: ижтимоий-фалсафий талқин
Амирхўжаев Ш.Қ..... 135

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ**10.00.00****ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ****PHILOLOGICAL SCIENCES**

- 22 Ўзбек тилида антоним-синоним муносабатлар ("Ҳибатул ҳақойиқ" асари
лексикаси мисолида)
Сайидирахимова Н.С..... 142
- 23 Matn birliklari
Omonov A 147
- 24 Муаллиф ва таржимон ўртасидаги руҳий ўхшашликлар ва таржима сифати
Будикова М.Х..... 151

25	Ўзбек тилидан инглиз тилига бадий таржиманинг лингвомаданий таҳлили (Абдулла Қаҳҳорнинг “Анор” ҳикояси таржимаси мисолида) Досбаева Н.Т.....	157
26	Дейктик белгили сегмент қурилмалар прагматикаси Умурзоқова М.Э.....	163
27	“Минг бир қиёфа” романида замонавий аёл муаммоси Азизов Н.Н.....	168
28	Николас Роу ижодида “Амир Темур” тасвири Бобаханов М.Я, Турсунов А.Х.....	172
29	Ҳозирги ўзбек шеърлятида исёнкор руҳ ғоялари Тажибаева Д.....	177
30	Янги тушунчаларни ифодалаш усуллари Лазиза С.Х.....	182
31	Туркий халқлар адабиётида навоий анъаналари Рузибоев Т.....	186
32	Лисоний шахс типларини ажратиш принциплари Ниязова Д.Х.....	193
33	Источниковедческий анализ тазкире “Канз аль-куттаб” Ас-Саалиби Сулаймонова Х.М.....	196
34	Chet til ta`limda madaniyatlararo tafovut masalalari Abduqodirov U.N.....	201
35	Психо-аналитик тасвирнинг миллий колорит яратишдаги аҳамияти Мардонова Л.У.....	207
36	Метонимия асосидаги иборалар Қўчқарова О.А.....	211
37	Национально-культурная специфика английских и русских слов Джуманазарова З.....	215
38	Сухайлий шеърлятининг жанр хусиятлари Болтабоева О.Ю.....	219
39	Ижтимоий тармоқ контентни тижоратлаштириш воситаси сифатида Бекназаров К.Т.....	223

13.00.00

ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES

40	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sayyohlik va turizmni ahamiyti Boltaboyev N.N.....	231
41	Jismoniy tarbiya tizimida sog'lom turmush tarzini shakllantirish usullari Azizov N.N, Azizov M.M.....	236
42	Sports lesson - time requirement Mikheeva A.....	240

43	Талабаларнинг ижодий фаолиятларини шакллантириш омиллари Умаров Қ.Б, Усманова Н.Қ.....	245
44	Qizlar jamoalari bilan ishlaydigan murabbiylar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari Azizova R.I.....	249
45	Метод shadowing в обучении языкам Жалолов Ш.....	252
46	Yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalashda harakatli o'yinlarning ahamiyati Ismoilov T, Ismoilov G'.....	257
47	How to develop listening skills for students Nazarova Y.X.....	262
48	Мактабгача таълимда ахборот технологиясидан фойдаланишнинг назарий таҳлили Ботирова З.А.....	266
49	Ўқув жараёнида "бумеранг" методидан фойдаланишда вужудга келадиган муаммолар ва уларни олдини олиш йўллари Отамирзаев О.У, Зокирова Д.Н.....	270
50	Формирование лексических навыков в английском языке в средних школах Ботирова З.Х.....	274
51	Mavhum (abstrakt) san'atning miya faoliyati va tarbiya bilan o'zaro bog'liqligi Isafov A.A.....	279
52	Физика ўқитувчисининг таълимга Инновацион ёндашуви Бекназарова З.Ф.....	282
53	Бўлажак ўқитувчиларнинг мустақил фикрлаш маданиятини ривожлантириш моделини такомиллаштириш Қамбаров М.М.....	286
54	Характерида истерик белгилар бўлган болалар тоифалари ва уларни ўқитиш Хусанов А.А.....	293
55	Boshlang'ich ta'limda innovatsiyaning ro'li Махмудова Н.А.....	298
56	Malakali gandbolchilarning musobaqa faoliyatini o'rganish Azizov S.V.....	302
57	Таълимда ижодий ўйинлар Тажибоева Г.М.....	306
58	Мактабгача таълимда ривожланиш марказларини ташкил этиш муаммоларига доир Ўринова Ф.Ў.....	311
59	Тадбиркорлик фаолиятида умумахлоқий меъёрларнинг ўрни Эргашева Ф.И.....	316
60	Особенности преподавания математики гуманитариям Устаджалилова Х, А.....	321
61	Талабаларнинг ҳуқуқий компетентлигини ривожлантириш технологиялари Тилеуов Э.М.....	326

62	О'quvchi-yoshlarni faollik asosida ijtimoiy hayotga tayyorlash masalalari Abdullayeva N, Rahmonova Z.....	332
63	Оилада болаларнинг ижтимоий- ахлоқий сифатларини шакллантириш омиллари Ортиқова З.Н.....	335
64	Эффективность модели управления развитием международного сотрудничества высшего образовательного учреждения Юнусов Ш.Т.....	338
65	Alternative assessment as a means to develop study skills in esp classes in higher educational settings Kuchkarova Yana.....	343
66	Интеллектуальные компьютерные игры – как способ улучшения учебы детей Нажмиддинова Х.Ё.....	348
67	Кимё тарихи маълумотларидан фойдаланиш талабалар билим олишининг сифат ва самарадорлик омили Нишонов М, Холмирзаева З.....	351
68	Малака ошириш жараёнида информатика ўқитувчиларини ижодий тафаккурини ривожлантириш механизми Ахмедова Ш.....	356
69	Кластер ёндашуви асосида минтақавий таълим тизимини бошқариш Тоштемирова С.А.....	361
70	Олий таълим муассасаларида математикадан замонавий ўқув машғулотларини ташқил этиш – таълим жараёнидаги инновацион технологиялардан бири Зулфихаров И.М., Ўринов Б.О.....	367
71	Бўлажак тарбиячиларда ижодкорлик сифатларини ривожлантириш Қодирова З.....	371